

Posudek bakalářské práce

Autor práce: Barbora Eichlerová

Název práce: Incest ve filmu - jeho psychologická a dramatická funkce (syžetové možnosti)

Posudek vedoucí/ho práce ☐

Posudek oponenta ☒

Autor posudku (jméno, příjmení, pracoviště): Vilém Hakl KSD

Hodnocení obsahu a výsledné podoby diplomové práce (A/výborně – B/velmi dobře – C/dobře – D/dobře s výhradami – E/dostatečně – F/nedostatečně – nedoporučeno k obhajobě)

Vhodnost zvoleného cíle a přístupu práce..... B
Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu..... B
Schopnost kriticky vyhodnotit a použít odbornou literaturu..... C
Logičnost struktury práce, souvislost jejich kapitol a jejich proporce..... C
Jazyková a stylistická úroveň práce..... C
Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně vyskytují přejaté pasáže bez udání zdroje, práce nemůže být doporučena k obhajobě)..... B
Obrazové přílohy v dostatečném rozsahu, oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava..... B
Původnost práce, přínos k rozvoji oboru..... C
Celkové hodnocení bakalářské práce..... C

Slovní hodnocení bakalářské práce včetně otázek, k nimž se student musí při obhajobě vyjádřit:

Samo téma incestu ve filmu mi nejprve způsobilo úlek, nikoli ovšem sebou samým, ale svojí bezbřehostí, a tedy nevhodností pro formát bakalářské práce. Jako riskantní a obtížně zvládnutelné by se mi jevílo dokonce i jako téma disertace. Autorčinu volbu jsem nicméně bral vážně, neboť incestem se zabývá i ve svém bakalářském scénáři *Eurytmisti*, což mi dávalo i jistou naději, že potřebami scénáře bude motivována téma teoretické práce zúžit. Tak se i stalo.

Její scénář pojednává o incestním vztahu bratra a sestry, kteří se o svém sourozenectví dozvídají až po navázání milostného vztahu, jejich zaskočenost osudem a domnělý trest v podobě sestřiny nemoci však neumenší jejich touhu po vzájemném sebezrcadlení a splynutí v jednu bytost, neboť „Lepší být v pekle spolu než v nebi každý sám.“

Autorka tedy i ze své teoretické práce vylučuje vše, co s jejím scénářem nekoresponduje, především sexuální zneužívání a sexuální násilí, což opírá i o obecný poznatek, že projevy zneužívání a násilí ve spojení s incestními vztahy se v mytologii a beletrii vyskytují zřídka. Incest ji zajímá jednak jako projev disfunkční rodiny, jednak jako vyjádření narcistní touhy, či adualismu. Z dramatického hlediska je pak pro ni důležitá jeho zakázanost dokládající Freudovu hypotézu, že tvrdost zákazu incestu je úměrná nutkání se ho dopustit.

Takto vhodně zúžené téma pak autorka přehledně a srozumitelně rozvíjí za pomoci vhodně zvolené odborné literatury (z antropologie, mytologie a psychologie) a vhodně zvolené skupiny zkoumaných literárních a filmových děl, a v základních rysech zdařile naplňuje požadavky kladené na obsah a formu teoretické bakalářské práce.

Ovšem bez poznatku, že autorka koncepci svojí teoretické práce podřídila potřebám práce na scénáři, který jí do značné míry diktuje i obsah a strukturu, se práce může jevit jako disproporční a místy postrádající logiku, nejzřetelněji pak v samotné volbě pětice analyzovaných filmů, z nichž čtyři se zabývají vztahem bratra a sestry a pátý (*Homo Faber*) vztahem otce a dcery, přičemž upřednostnění sourozeneckých vztahů není zdůvodněno, stejně jako není zdůvodněno, proč z jejich celistvé řady jediný film vybočuje. To si musíme domyslet sami, až když mezi *Homo Faber* a *Eurytmisty* odhalíme spojnicu, kterou v tomto případě není sám incest, ale osudovost a zaskočenost osudem, které jsou pro autorčino pojetí incestního vztahu ve scénáři klíčové.

A obráceně, při čtení scénáře bez znalosti teoretického textu nejspíše jen obtížně pronikneme do vlastní tematizace eurytmie ve spojení se sourozeneckým incestem, jež lze z teoretické práce vyčíst v odkazech k odvěkému duchovnímu směřování k harmonii a jednotě protikladů, jež se tu vyjevuje jako společný jmenovatel eurytmie i incestního sebezrcadlení.

Bez znalosti obou prací přitom nemůžeme ocenit ani to, že autorka se těmito tezemi pro svůj scénář sice inspiroje, ale nenechává svazovat. Například zásadní tezi, že zákazem incestu se vyspělejší kultury vymezují vůči těm barbarštějším, provokativně převrací, když incestní vztah integruje do společenství založeného na steinerovských zásadách, které podle eurytmistů mají lidstvo pozdvihnout k vyššímu vývojovému stupni.

Pozorný a vstřícný čtenář prací Barbory Eichlerové si pak může dovolit položit spojnicu i mezi Steinerův smysl pro ladnost a soulad, projevující se i v jeho progresivní reintegraci duchovních (například reinkarnačních) prvků (zastaralým) křesťanstvím zavrženými, a autorčinou připomínkou důležitosti incestních vztahů v kosmogoniích, čímž pomyslně můžeme uzavřít životní cyklus lidského rodu, který z incestu povstal a v touze po návratu do naprosté harmonie (eurytmie) před vznikem prostoru a času se skrze incestní splnutí s bytostí sobě nejpodobnější rozplyne jak sněhová vločka.

Roli eurytmie by pak v kontextu obou autorčiných prací bylo možno vnímat jako transcendentální sílu povznášející své následovníky jak nad nemilosrdný osud antiky, tak nad milujícího Boha baroka, jehož odpuštění již není třeba, pokud jedinec dokáže odpustit sám sobě a nelézt harmonii i v transgresi (viz též šokující scéna matky eurytmicky opouštějící své nemluvně).

K tomuto vstřícnému chápání teoretického i praktického výstupu a jejich symbiózy mi však autorka nedává skoro žádná vodítka. Fakta předkládá sice srozumitelně, ale bez větší snahy o explikaci jejich důležitosti, tedy svého vlastního vztahování se k těmto faktům. Zřetelně vyprofilovanou jednotící ideu v teoretickém textu navíc znejasňuje nadmíru podrobnými popisy děje zkoumaných děl a odstředivými analýzami filmové řeči (podobně se i ve scénáři ústřední dramatická linie

incestního vztahu hlavních protagonistů ztrácí ve v podstatě triviálních popisech nácviku eurytmického představení).

Za hlavní klad práce tedy sice považuji zdařilou provázanost praktického a teoretického absolventského výstupu, téměř příkladnou ve smyslu toho, jakou funkci by měla plnit teoretická práce na umělecké škole, k autorce nicméně směřuji svůj dotaz, proč tuto propojenost neexplikovala, jak bývá v podobných případech dobrým zvykem. Zaráží mě to o to víc, že její teoretický text a scénář vnímám jako bratra a sestru tvořící (skrze vzájemnou zahleděnost) jedinou bytost, oba texty si v aktuálních verzích těžko umím představit zvlášť. K vzájemné kompenzaci jejich nedostatků sice při hodnocení přihlížím, ovšem jistá zatěžkanost zbytnostmi a nevstřícnost k recipientovi, jenž je nucen si práci v uvedených ohledech dotvořit sám, mi nedovolují navrhnout jiné hodnocení než známku C.

Datum: 13. 9. 2021

Podpis:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Vilém K.' with a stylized flourish at the end.